

Tannhelsesekretær VG 3:

Liten klasse på stor skole i Sandvika

På Sandvika videregående skole i Akershus fylke er det bare fem elever på tannhelsesekretærutdanningen dette skoleåret, fire jenter og én gutt.

ndervisningen foregår i moderne lokaler med tidsriktig tannklinikk på skolen, og de er ute i praksis to

Udager per uke. Først og fremst i Den offentlige tannhelsetjenesten, men også hos privatpraktiserende tannleger, i Bærum. Bare synd at ikke flere ungdommer har satsset på å bli tannhelsesekretær.

Historien bak denne historien må sies å være historisk. Undertegnede ble bedt om å ta i mot klassen med tannhelsesekretærelever fra Sandvika videregående skole (vgs.) og vise dem Tannlegeutstillingen på Norsk Folkemuseum. De skulle komme sammen med sine to lærere, Trude Abrahamsen og Eirun Endresen. Overraskelsen var stor da det viste seg at klassen besto av kun fem elever. Var det mulig? Akershus er et stort fylke, og Sandvika vgs. er den eneste skolen i fylket som har tilbud om utdanning av tannhelsesekretærer.

Vi hadde imidlertid en hyggelig formiddag på Folkemuseet, og elevene var interesserte besøkende der vi vandret gjennom historien. De fikk prøve tråbormaskin og gjette hva et monstrum av et røntgenapparat var for noe. De fikk se varianter av tannbørster, fyllingsmaterialer og bedøvelsessprøyter, og vi diskuterte hva som var de viktigste forskjellene på en tannklinikk anno 1960 og dagens moderne utgave. En slik som de har på Sandvika vgs. Denne klinikken ville de gjerne vise Tidende, og det ble gjort avtale om besøk der ute.

Hvorfor tannhelsesekretær?

Kunnskapsløftet fra 2006 ligger i bunnen for utdanningen. For å bli tannhelsesekretær må man starte på VG 1 Helse- og oppvekstfag (tidligere Helse- og sosialfag), neste år er VG 2 Helseservicfag, og så endelig det tredje året kommer vi til saken, VG 3 Tannhelsesekretær. De andre utdanningsvalgene elevene kan ta dette året, er helsesekretær og apotektekniker.

På skolen i Sandvika treffer vi Shabnam fra Afghanistan, Amina og Amir fra

Tsjetsjenia og Anisah som er av pakistansk opprinnelse, men er født og oppvokst i Norge. Alle har for øvrig bodd så lenge her i landet at de behersker norsk; det er altså ingen språkproblemer. Amal fra Somalia er syk denne dagen.

– Hvorfor har dere valgt å bli tannhelsesekretær, spør vi og får omtrent det samme svaret fra alle fire. De liker å jobbe med mennesker, det er lett å få jobb, og de synes lønnen er bra når man kommer rett fra videregående skole. Og de liker skolesituasjonen med en grei fordeling mellom teori og praksis, ikke minst er det fint å få innblikk i både privat tannlegepraksis og offentlige klinikker. Anisah som bor på Kløfta, må stå opp grytidlig om morgenen og synes reiseveien til Sandvika er svært så lang. Men hun har fått praksisplass på hjemstedet, så nå ser hun lysere på situasjonen.

Det er imidlertid slett ikke sikkert at alle kommer til å forbli i yrket. Både Amina og Amir tenker å jobbe en stund, men det er tannlege de egentlig vil bli. Amina forteller at broren som også er utdannet tannhelsesekretær i Sandvika, nå har begynt på odontologistudiet i Bergen.

Undervisningsmaterieil

Læreplanen for utdanningen består av tre såkalte programfag: Helsefremmende arbeid, Kommunikasjon og samhandling og Yrkesutøvelse. Og hvert programfag har en rekke kompetansemål som basis for undervisningen. Det foreligger en lærebok for hvert fag, utgitt på forlaget Vett & Viten 2007, altså etter innføringen av Kunnskapsløftet. Ett problem med disse lærebøkene er at nesten halvparten av teksten er på nynorsk og derfor kan være vanskelig å forstå for fremmedspråklige elever.

– Vi baserer oss på disse lærebøkene, selv om vi synes de har store begrensninger, men vi utarbeider ukeplaner der

Elevene på VG 3 Tannhelsesekretær ved Sandvika videregående skole. Fra venstre Amina, Shabnam, Anisah og Amir.

vi fører opp hva vi skal undervise i for hvert programfag, og der står det også hvilke oppgaver elevene skal besvare, forteller Eirun Endresen som er ansatt på fulltid som kontaktlærer. Hun forteller også at lærerne fra alle skoler med tannhelsesekretærutdanning har en nettverkssamling hver høst. Der gjennomgår de læreplanen, drøfter målforståelse og kommer til enighet om hva kravet til kompetanse ved endt utdanning skal være. Dette er en form for kalibrering som skal føre til harmonisering av utdanningen.

– Jeg skulle ønske vi hadde økonomi til å anskaffe iPad-er til elevene våre. En ting er at den kan fungere som et hendig oppslagsverk, men enda viktigere er det at elevene kan ta opp lyd, fotografere og filme når de er ute i praksis, sier Eirun. Og så får Tidende demonstrert en video som en av elevene har tatt opp med sin private iPad. Filmen viser hele prosedyren ved avtrykkstaking av over- og underkjeve, vokssambitt og oppslåing av gipsmodell. Hun forteller at de har søkt skolen om bidrag til et pilotprosjekt. Som det står i søknaden: «Vi er av den overbevisning at iPad vil være et godt verktøy for læring. Deler av undervisningen visualiseres, slik at vanskelige faguttrykk blir satt i riktig perspektiv.» Vi får håpe de får positiv respons på denne søknaden.

God støtte i ledelsen

Det ser ikke ut til å være noen tvil om at skolen vil beholde tannhelsesekretærutdanningen og at de gjerne vil bidra til bedre rekruttering. Vi møter også Gjertrud Thue som er faglærer og lektor på VG 2 Helse-service og har mulighet til å markedsføre tannhelsesekretær som et godt yrkesvalg.

– Våre elever kan velge enten apotektekniker, helsesekretær eller tannhelsesekretær når de skal gå videre det tredje året. I VG 2 inngår det ni timer

En blid gjeng som sørger for undervisningen. Foran Gjertrud Thue (t.v.), faglærer på VG 2 og Cecilie Mohr, avdelingsleder for Helse- og oppvekstfag. Bak Nina Bye, tannhelsesekretær og veileder for elevene på Dønski tannklinikk, flankert av Eirun Endresen (t.v.) og Trude Abrahamsen, begge faglærere på VG 3.

per uke til såkalt prosjekt til fordypning, og da kan de for eksempel komme ut på en tannklinikk eller i privat tannlegepraksis, forklarer hun og har tro på at hvis denne praksisperioden er positiv og vekker interesse hos eleven, er det større sjanser for at de velger VG 3 Tannhelsesekretær. Her er det altså en utfordring for tannklinikker som mottar elever fra VG 2.

Cecilie Mohr som er avdelingsleder for Helse- og oppvekstfag har også tatt seg tid til å møte oss.

– Jeg er veldig fornøyd med utdanningen som Eirun og Trude bidrar med her på skolen, så jeg håper vi kan klare å fylle opp en hel klasse neste skoleår, sier hun og forteller at skolen har en partnerskapsavtale med Asker og Bærum tannhelse-distrikt om praksisplasser. Til gjengjeld får tannhelsetjenesten benytte skolens fasiliteter til møter og kurs. Ved privatisteksamen for elever i Akershus, som ikke følger ordinær undervisning for tannhelsesekretærer, foregår den praktisk-kliniske prøven på Sandvika vgs.

Praksis på Dønski

Noen dager før vårt besøk i Sandvika har Asker og Bærum distrikt åpnet sin nye tannklinikk på Dønski. Klinikken med 15 ansatte har fått topp moderne lokaler, med ti behandlingsrom, behandling med lystgass og avansert røntgenutstyr. Og her er det elevene fra

Sandvika skal starte sin kliniske opplæring.

Trude Abrahamsen som er både faglærer på Sandvika vgs. og tannpleier ved Dønski-klinikken, har også invitert tannhelsesekretær Nina Bye til vår sammenkomst. Det er Nina som er veileder for elevene når de har praksis på Dønski.

– Jeg har først en samtale med elevene før de starter for å kartlegge hva de kan, og jeg legger stor vekt på hygiene, forteller hun. Nina har en variert bakgrunn før hun ble tannhelsesekretær, blant annet fra hotellbransjen. Hun fikk autorisasjon på bakgrunn av realkompetanse, slik det var mulig de første årene etter at tannhelsesekretærene ble omfattet av lov om helsepersonell.

Tekst og foto: Reidun Stenvik